

El dia que la felicitat va enfonsar el món

Columna publica la setmana que ve l'edició catalana de 'Felicitat', de l'escriptor canadenc Will Ferguson.

És una sàtira del món editorial anglosaxó i dels llibres d'autoajuda. Si els llibres d'autoajuda tinguessin èxit, diu la novel·la, l'economia s'enfonsaria. La gent deixaria de fumar, de vestir a la moda i de visitar els centres de dietètica. Darrere de 'Felicitat' hi ha moltes històries divertides que Will Ferguson ha comentat a EL TEMPS.

La felicitat és catastròfica. La societat actual, basada en la insatisfacció personal, s'enfonsaria si la gent perdés el desig consumista. Un dia, entre tants llibres d'autoajuda, un d'aquests aconseguirà que la gent se senti feliç sense subjectar-se a la recerca dels plaers i consols imposats per la societat a les persones –la moda, la dietètica, l'esport professional, les perruqueries, els cotxes esportius, el menjar ràpid, la compra per la compra, les religions– i fins i tot aconseguirà que deixi de fumar.

No sabem si mai cap llibre ho aconseguirà, però el novel·lista canadenc Will Ferguson (Fort Vermilion, Alberta, 1964) s'ho ha imaginat. El resultat és *Felicitat (Happiness)*, un dels llibres que més farts de riure ha causat a tot el món i que Columna publica en català la setmana vinent. La sorpresa és que, abans que la ficció futurista dels efectes del llibre d'autoajuda, la novel·la és una sàtira del món editorial anglosaxó. El protagonista és un redactor de l'editorial que publica el llibre d'autoajuda.

"El llibre és evidentment una exageració, però la part de l'editorial no ho és tant", diu Will Ferguson. "No tinc –continua– experiència del món editorial, només el conec com autor de diversos llibres de viatges i de no-ficció, però hi tinc espies. L'oficina del director editorial sembla un infern, a la meua novel·la, per la il·luminació amb fluorescents, i això és un cas real. També ho és el cas del protagonista, que ha d'editar llibres que volen introduir la carn de porc en els règims d'aprimar tot i haver-se llicenciat a la universitat amb la tesi *Comprendre Proust des d'una perspectiva postmoderna*. Conec un lector

que ha de supervisar llibres de novel·la rosa i que es va formar a la universitat en l'estudi de Shakespeare i Cervantes."

L'autor no vol criticar específicament ni els llibres d'autoajuda ni, finalment, les editorials. "El meu llibre –diu Ferguson– satiritza finalment la condició humana. L'autoajuda és un símptoma que alguna cosa va malament. En el 'Nou Món', on la gent arriba sense gaire equipatge, la idea que et pots fer, a tu mateix, i que la felicitat pot ser embalada com un producte, hi troba terreny abonat. No ataco els llibres d'autoajuda. Intento comprendre per què tenen tant d'èxit."

La crítica a l'editor, una persona que, diu, perd la capacitat de llegir perquè només hi veu productes o, si és redactor, només hi veu les qüestions formals d'estil, composició gràfica i sintaxi, és, finalment, una crítica amable: "La gent que menja botifarres és millor que no sàpiga com s'han fet. Igualment, la gent a qui agrada llegir és millor que no sàpiga com es fan els llibres."

I més que els llibres d'autoajuda, Ferguson en satiritza els autors. Un autor de llibres sobre la conducta humana, l'ètica personal i la conducta cívica, acaba a la presó perquè no solament es nega a pagar els impostos sinó que també mata tots els inspectors d'Hisenda que el visiten, fins que l' enxampen.

Si al darrere del llibre d'autoajuda que acaba amb la societat de consum hi ha un festival d'històries divertides, hi ha també moltes coses divertides al darrere de *Felicitat*. La primera i més irònica: Will Ferguson volia escriure un llibre d'autoajuda que tingués molt d'èxit i que el pugés d'estatus social. Però no

se'n va sortir i llavors va fer *Felicitat*. Ens ho ha confessat quan li hem fet aquesta pregunta: "No preferiríeu haver escrit el llibre d'autoajuda de la vostra novel·la, en comptes de *Felicitat*? Us hauríeu convertit en supermilionari i rendista." I aquesta va ser la seva resposta:

"Un dia feia una gira pel Canadà per presentar un llibre meu i vaig coincidir sovint amb l'autora d'un llibre d'autoajuda molt venut. Conduïa un cotxe de luxe i jo, un de segona mà. Tot i que ens vam trobar quatre o cinc cops, mai no recordava el meu nom. Llavors vaig pensar a fer un llibre que ajudés les persones a conèixer-se millor. Vaig intentar escriure'l en una nit, a partir d'altres llibres d'autoajuda. Pensava que era una cosa fàcil i no me'n vaig sortir. He aprofitat la nit del fracàs i la incloc a la novel·la. La protagonitza el personatge principal."

Això ens indica que, de la mateixa manera que els crítics són escriptors frustrats, els crítics dels llibres d'autoajuda són autors de llibres d'autoajuda frustrats. "Exactament. Veritat absoluta", reconeix.

Si Ferguson presenta l'editor com un gran manipulador, *Felicitat* també ha patit els embats de l'editor. "Al final de la novel·la, el protagonista refusa un manuscrit més i un d'aquests és *Felicitat*. L'editor canadenc m'ho va suprimir. Va dir que el lector pensaria que tot ha estat un somni i això seria negatiu. És el meu gran greuge. Amb l'editor, a vegades perds, i a vegades guanyes. L'editor americà i l'australià, en canvi, ho van incloure. La pena és que l'editor anglès i les traduccions que s'han fet al castellà, i suposo que també al català, han seguit l'edició canadenc, censurada."

Hem parlat de l'editor, però encara no ho hem fet del dissenyador. Som-hi. L'anècdota que ens explica Ferguson s'ho val: "El llibre va sortir amb el títol *Generica*. A l'editor britànic, no li agradava i, a proposta del dissenyador, va titular-lo *Happiness*. Als Estats Units i Austràlia van publicar-lo amb el nou títol i finalment l'editor canadenc, que no volia canviar-lo, va cedir."

Ara, ens comenta Ferguson, els editors clamen venjança i volen escriure un lli-



Will Ferguson ha aconseguit un gran èxit de vendes amb el llibre *Felicitat*, una sàtira del món editorial i de la necessitat que té la gent dels llibres d'autoajuda.

bre sobre els escriptors. Però *Felicitat* ja conté alguna autocrítica que va en aquest sentit. S'hi parla de la banalitat del talent. L'expressió es refereix a la decepció que té molta gent quan coneix personalment un escriptor que admira. La pregunta era obligada: "No teniu por, senyor Ferguson, que els que hagin admirat el vostre llibre i tinguin l'ocasió de conèixer-vos, com ara fem els periodistes, descobreixin el sentit de l'expressió 'banalitat del talent'?" La seva resposta:

"He estat esperant a través de quatre països que em fessin la pregunta i finalment a Barcelona me l'han fet. Sí, la

meva por és real i fonamentada. Té una base autobiogràfica. El meu primer llibre, *Per què odio els canadencs*, va tenir molta repercussió i un dia em van convidar a la universitat a dinar amb uns admiradors meus. Pensaven trobar una persona mordaç i punyent i es van trobar amb el tros de pa que sóc jo. En sortir del local vaig parar orel·la i vaig sentir que em criticaven. Per tant, he posat això de la decepció dels autors per disculpar-me per avançat. És una manera de dir al lector que no tinc gaire interès. Gràcies per la pregunta."

Lluís Bonada